

Uvod u pustolovinu

I U veljači 1987. odlučio sam arhivirati novinske tekstove o preminulim umjetnicima, a prvi je bio (ni sam ne znam zašto) zapis o Andyju Warholu, kojemu je posve neočekivano zakazalo srce - 22. veljače u 6.31 po newyorškom vremenu. Nisam tome pridavao néku posebnu (mističnu!) važnost, sve dok moja majka nije "otišla" s ovoga svijeta istoga dana, u isto (splitsko) vrijeme, tri godine poslije - 1990. A te 1990. smrt je uistinu "kosila oštrom kosom" (samo u Splitu odnijela je dvanaesticu umjetnika) i arhiv se punio i punio i sve mi se čini da ću ga uskoro morati objaviti (što bi bilo interesantno) ili zapaliti.

II Zatim, onomad sam po tko zna koji put pročitao veličanstvenu knjigu IŠČEKIVANJE BOGA (ATTENTE DE DIEU, 1966.), zbirku pisama i rasprava Simone Weil (1909.-1943.), koja se uz *Ispovijesti sv. Augustina*, *Bibliju* i *Biblijski leksikon* nalazili u neposrednoj blizini

kućnog "oltara" vazda na dohvata ruke. Evo, za ovu prigodu, zanimljivog odlomka iz te knjige: "Ako se netko, čitajući neku pjesmu, zapita zašto se ta i ta riječ nalazi na tom i tom mjestu, te ako na to postoji odgovor, ili pjesma nije prvorazredna ili pak čitatelj nije ništa shvatio. Ako se opravdano može reći da se dotična riječ nalazi tamo gdje jest zato da izrazi neki smisao, ili radi nekog gramatičnog odnosa, ili radi sroka, ili radi aliteracije, ili da popuni stih, ili radi stanovitog ugođaja, ili čak zbog više razloga takve vrste istodobno, riječ je o stilskom efektu pjesme a ne o istinskom nadahnuću. Kada je pred nama doista lijepa pjesma, jedini odgovor može biti da se dotična riječ nalazi na dotičnom mjestu jer je to primjereno. A dokaz za tu primjernost jest to što je ta riječ tamo i što je pjesma lijepa" (umjesto lijepa ja bih rekao sjajna, jer sjaji svojom pjesničkom kvalitetom). Dakako, svjestan sam toga da bi me neki mogli upitati: "Za koga je sjajna, ko-

me sjaji?", na što bih uzvratilo: "Onome koji zna". I vjerujte mi - to je jednostavno tako. Nema drugoga kriterija.

III Sve u svemu, u mojemu pjesničkom izboru na stranicama *Foruma Slobodne Dalmacije* naći će se samo sjajna ostvarenja, pod uvjetom da su prethodno (u nekom dnevnom listu, tjedniku ili časopisu) objelodanjena, čime se iskazuje počast i autoru i zaslužnima za prvotisak. A na samom početku, kao svojevrsni preludij, izdvojio sam četiri pjesme velikoga (vjerojatno najvećeg) hrvatskog pjesnika Tonča Petrasova Marovića (Mravince, 29.10.1934. - Split, 22.4.1991.). Dvije su napisane (s posvetom!) neposredno nakon preminuća dvojice pjesničkih kolega - Stojana Vučićevića (7.7.1941. - 22.9.1989.) i Mate Raosa (17.8.1931. - 17.9.1990.), a dvije, nešto starije, značajki su izabrane kao Marovićeva posthumna pratnja. I.M.

TONČI PETRASOV MAROVIĆ

REQUIEM

za Stojana Vučićevića

Ulazim u sobu gdje istom izdahnuo si
s kojim pravom kako da udahnem zrak
koji je tebi pripadao e da bih izustio
što sam ti dužan

o bor oslonjen motrim more kako mu noć pada
pristaje sumaglica brod preoceanski
polis koji se razbolio

sa slomljena zvonika, međ zvijezdama, gledaš
dolje, mašeš mi i glava ti svijetli
(pjesmama koje nisi zapisao)
prije negoli ćeš objeručke skočiti

u ponoru i pomrčini prije mnogih
i prije mene si sada tu
gdje te nenadigrana dječja noga Božja
najprije podiže
zatim ispucava u sunce

tko da te brani tko obrani
gol

(ležiš onkraj sviju igrališta
sviju branki kaveznih)

...
Split, 25. rujna 1989.

(Slobodna Dalmacija, 1.10.1989.)

GOLA ŽARULJA

za Matu Raosa

Pisao si dlan džepno nebo
i more kao neko veliko prezime
pisao si
na koljenima poput đaka dječaka
u iznajmljenoj izbi
i pod starost
pjesmama se vrativši
u prvi vid/dodir, sluh/okus
stižući svaki stih ko mekotu kruha
prije zagrizanja i gutanja
mirisalo je polje i kamenjar
mirisale su suhe smokve/rakija
šaka bajama i oraha pokraj olovke sa
sjenom nalik gušterici na suncu
ljuskama i kamenu nisi se mogao
načuditi
poeziji golej žarulji
a cijelo vrijeme dokle živjasm
cijeli dan i doba
vatra je pucketala
nikog ne grijući
nebo modrije od gavrana

...
Split, Vojna bolnica, 21.9.90.

(Slobodna Dalmacija, 7.10.1990.)

PETAR EPIMENID

Ležim na travi tisućljetnih grobova
nadomak kući rodnoj roditeljskoj
motrim vrata
čekam da mi otac iziđe prepozna me dočeka
čekam da mi mati iziđe prepozna me i zovne
čekam da me braća moja
sestra

no nitko ne izlazi
a kuća je prama polju otvorena
prama moru prozori i vrata širom
kao naša što je vazda bila
o kuća je otvorena u sunce
ko svačija

izlazi iz nje najposlije studenoća neka
neka izmaglica zaključna
neka lica koja nisu moja
što nisu mi ni rod
ni pomoz bog

ležim na travi tisućljetnih grobova
tuđ taman težak vlažan kao zemlja večernja
kost sam bilo čija stih te kosti
pjesma iskorijenjena naroda

(Nedjeljna Dalmacija, 28.4.1991.)

OČE NAŠ

koji jesi
molim Ti se oslobodi me suvišnih
stvari slova nastojanja
osobito Te molim oslobodi me kadikad
moje nepresušne potrebe za drugima
no pritom, molim Te, visoko moje srce čuvaj
ne suši ga i ne smanjaj me
radije svrši sa mnom
pomogni mi ponekad
da podnesem bol i strah svoj
sebe
do nekasnog časa smrti moje
amen

(Nedjeljna Dalmacija, 28.4.1991.)

Napomena:
Pjesma OČE NAŠ objavljena je u *Nedjeljnoj Dalmaciji* (pa i sada) prema knjizi MOĆI NE GOVORITI (Naprijed, Zagreb, 1988.) koju je Tonči držao u svojim rukama. Poslije je Tonko Maroević, priređujući Marovićeva ODABRANA DJELA (za Književni krug, Split, 1992.) riječe Ti i Te (dvaput) tiskao malim slovima, što mi se čini neumjesnim, a Zvonimir je Mrkonjić u knjizi JOB U BOLNICI (Hrvatska sveučilišna naklada, 1992.) "problem" riješio tako da je cijelu pjesmu tiskao verzalom, tj. velikim slovima. Također su obojica pjesmu prelomila simetrično na središnju okomicu. Ne znam čija je to dosjetka. I.M.